

HAUSJÄRVI

Huhtainnummen soranottoalueen laajennuksen arkeologinen inventointi

2021

Janne Soisalo

Tilaaja: Ramboll Finland Oy

Sisältö

Perustiedot	2
Yleiskartat	2
Inventointi	3
Lähdeluettelo	4
Vanhat kartat	5
Kuvia	6

Kansikuva: Yleiskuva inventoidulta alueelta.

Perustiedot

Alue: Hausjärven Huhtainnummen soranottoalueen laajentaminen nykyisen alueen ympäriltä niin, että suunnittelualue on laajennuksen jälkeen pinta-alaltaan noin 52 hehtaaria, josta ottoalue on noin 44 hehtaaria.

Tarkoitus: Selvittää, onko alueella kaskeamiseen liittyviä tai muita muinaismuistolain rauhoittamia kiinteitä muinaisjäännöksiä.

Työaika: Maastotyö 20.5.2021.

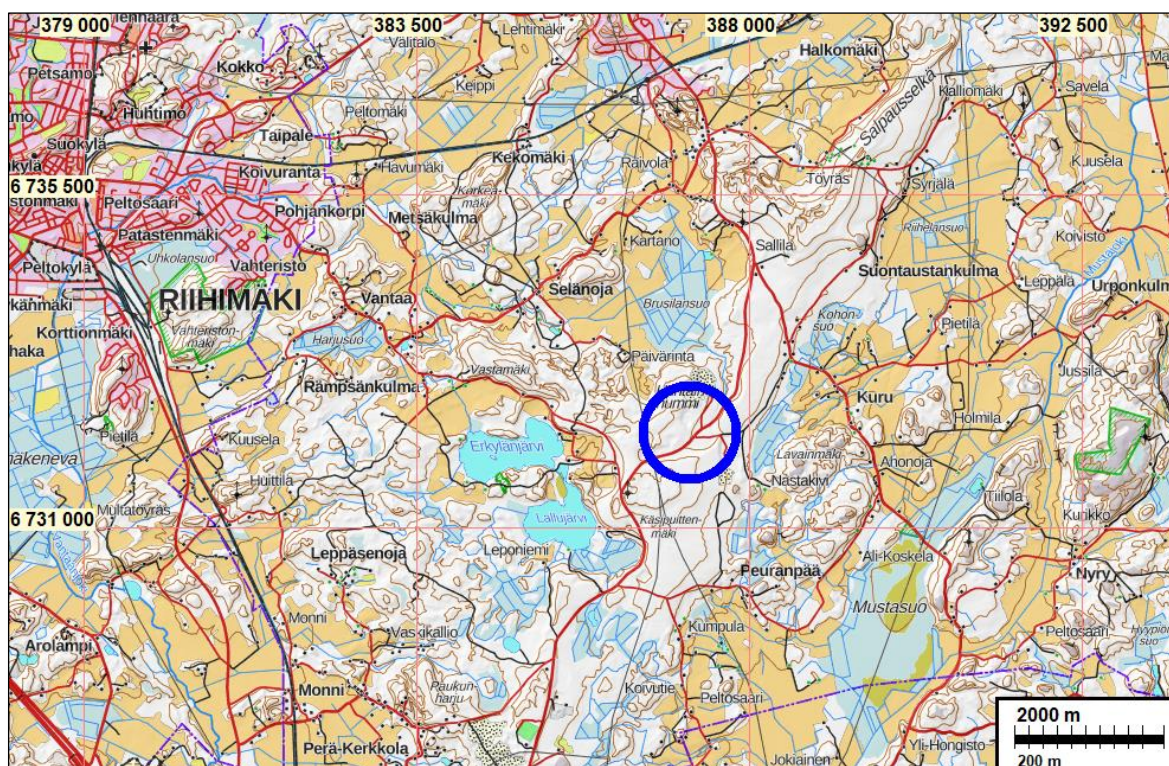
Kustantaja: Ramboll Finland Oy

Tekijät: Mikroliitti Oy, Maastotyö Janne Soisalo. Raportin koostaminen Taika-Tuuli Kaivo.

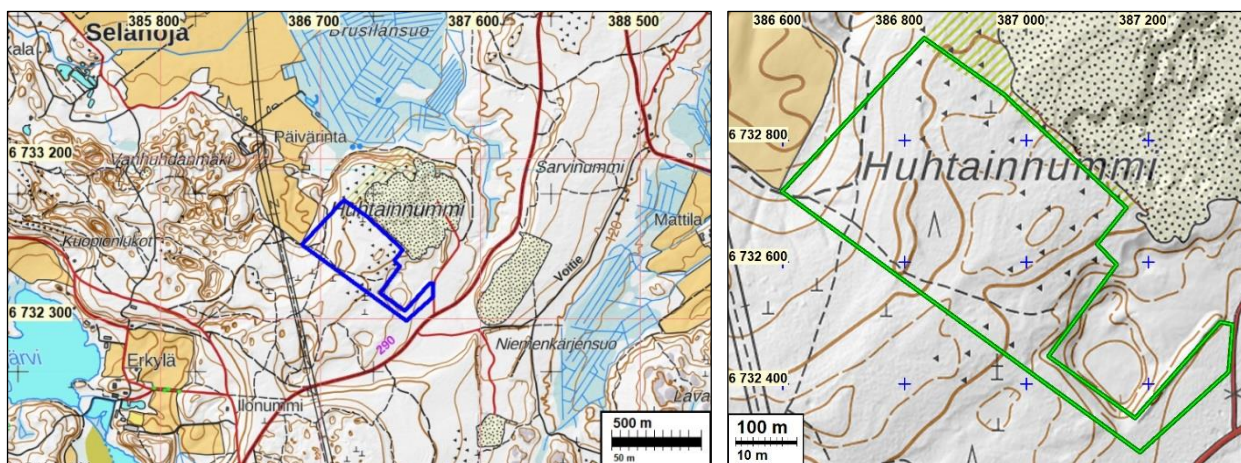
Tulokset Alueella ei havaittu mitään merkkejä arkeologista kiinteistä muinaisjäännöksistä.

Selityksiä: Koordinaatit ja kartat ovat ETRS-TM35FIN koordinaatistossa. Kartat ovat Maanmittauslaitoksen maastotietokannasta 6/2021, ellei toisin mainittu. Muinaisjäännösrekisteri on tarkastettu 06/2021. Valokuvia ei ole talletettu mihinkään viralliseen arkistoon, eikä niillä ole mitään kokoelmatunnusta. Valokuvat ovat digitaalisia ja ne ovat tallessa Mikroliitti Oy:n serverillä. Kuvaaja: J. Soisalo.

Yleiskartat

Inventointialue sinisen ympyrän sisällä.

Inventointialue rajattu sinisellä/vihreällä.

Inventointi

Huhtainnummen sora Oy suunnittelee soranottoalueen laajentamista Hausjärven kunnassa. Huhtainnummen sora-alue on toiminnassa oleva maa-ainestenottoalue, joka sijaitsee Hausjärven Erkylän kylässä kiinteistöllä 86–401–1–556. Lausunnossa YVA-ohjelmasta Hämeenlinnan kaupunginmuseo edellyttää arkeologista inventointia hankealueelle (HAMELY/1692/2020), jossa selvitetään, onko alueella kaskeamiseen liittyviä tai muita muinaismuistolain (295/1963) rauhoittamia kiinteitä muinaisjäännöksiä, joita soranottoalueen mahdollinen laajentaminen voisi uhata. Hausjärven muinaisjäännökset on inventoitu aiemmin vuosina 1982 ja 2000, mutta Hämeenlinnan kaupunginmuseo arvioi nämä inventoinnit vanhentuneiksi, eikä ole tietoa tutkittiinko tuolloin näitä alueita. Erityinen huomiontarve uudessa inventoinnissa oli selvittää, onko alueella maa-seudun elinkeinohistoriasta kertovia kiinteitä muinaisjäännöksiä, kuten kaskeamiseen liittyviä röykkiöitä ja nauriskuoppia. Huhtainnummen sora Oy tilasi hankkeesta vastaavan Ramboll Finland Oy:n kautta inventoinnin Mikroliitti Oy:ltä. Inventoinnin suoritti Janne Soisalo tutkimuksen kannalta hyvissä olosuhteissa 20.5.2021.

Inventoitavan alueen maaperä on kivikkoista hiekkamoreenia. Maanpinta on pääasiassa suurten sammaloituneiden kivien peittämää. Lajittuneempaa, hiekkaista maaperää on vain inventoidun alueen luoteiskulman rinteessä. Tutkittu alue on pääasiassa korkeaa ja karua, 1. Salpausselän reunamoreenin lakea. Sen metsäiset osat kasvavat eri ikäistä mäntymetsää ja taimikkoa. Hiekanottoalueeseen rajoittuvat osat on kuorittu pintamaasta paljaaksi noin sadan metrin etäisyydelle kuopan reunasta. Osittain alueella on myös poistettu kaikki puusto. Alue sijaitsee suurimmalta osin yli 130 metrin korkeudessa merenpinnasta. Korkein osa tutkimusalueesta on yli 145 metrin korkeudella, matalin on pieni kaistale aivan alueen luoteiskulmassa, jossa on alle 130 metrin korkeudella olevaa maata. Alueelle ei siis ole ulottunut viime jääkauden jälkeisen ihmisasutuksen aikainen muinainen itämeri, eikä liioin alueella ole ollut muinaisjärviä. Korkeussijainnista johtuen on erittäin epätodennäköistä, että alueella olisi esihistoriallisia asuinpaikkoja tai muinaisjäännöksiä ylipäätään.

Alueelta ei tunneta ennestään muinaisjäännöksiä. Lähimmät tunnetut arkeologiset kohteet sijaitsevat yli 2 km etäisyydellä alueesta. Historiallisella ajalla alue on kuulunut Erkylän kylään ja se on ollut kylän takamaita, jossa ei ole vanhojen karttojen perusteella ollut viljelyä, niittyä tai muuta kartoille merkittyä toimintaa. Alue on siis ollut aina asumaton. Vanha kylätontti sijaitsee alueesta n. 1,3 km lounaaseen. Alueen kaakkoispuolella, 70 m alueen kaakkoisrajasta kulkee ikivanha Helsinki-Hämeenlinna tie (nykyään tie nro 290). Vanhojen karttojen perusteella tie on ollut aina tällä alueella samalla kohdin.

Maanmittauslaitoksen paikkatietoikkunan korkeusmallista (laserkeilausaineistoon perustuva viis-tovalovarjoste) tarkastettiin, sijoittuuko alueelle siinä näkyviä arkeologisesti mahdollisesti kiin-nostavia maarakenteita. Niitä ei havaittu. Maastossa keskityttiin etsimään maanpinnalle erottuvia muinaisjäännöksiä, kuten kaskiröykkiöitä, pyyntikuoppia, naurishautoja sekä hiilihautoja ja miilu-ja, joita periaatteessa alueella saattaisi sijaita. Erityishuomiota kiinnitettiin paikan nimestä johtu-en mahdollisiin kaskeamiseen liittyviin muinaisjäännöksiin Huhtainnummi viittaa mahdollisesti havumetsien huhta- tai huuhtakaskeamiseen. Huuhtakaskia ei kylläkään yleensä kivetty, ellei niistä raivattu myöhemmin peltoja tai niittyjä.

Inventoinnissa ei havaittu kiinteitä muinaisjäännöksiä tai mitään sellaisiin viittaavaa. Inventoitu alue tutkittiin maastossa kävellen se erittäin kattavasti läpi ja samalla silmämääräisesti havain-noiden maanpinnan muotoja. Paikalla kasvavat metsät ovat harvahkoja ja näkyvyys oli myös metsän puolella hyvä. Paikat, joissa maanpinta oli rikkoontunut, tarkastettiin huolellisesti ja maastossa havaittuihin kiinnostaviin kohtiin tehtiin lapiolla koekuoppia. Inventoitu alue oli kuiten-kin kivisyydestä johtuen hyvin huonosti kaskikäyttöön tai muuhunkaan viljelyyn sopivaa. Ainoan poikkeuksen tähän teki luoteiskulman kivetön ja hienohiekkainen rinne, jonka alimmissa osissa kasvillisuus on rehevää ja paikalla kasvaa myös lehtipuita. Rinnealue tarkastettiin erityisen huo-lellisesti, mutta sieltäkään ei saatu mitään merkkejä kaskenpoltosta, siihen liittyvistä muinais-jäännöksistä tai muistakaan muinaisjäännöksistä.

4.6.2021

Janne Soisalo, Taika-Tuuli Kaivo

Mikroliitti Oy

Lähdeluettelo

Alanen, Timo ja Kepsu, Saulo, 1989: Kuninkaan kartasto Suomesta 1776–1805. SKS.

Bonej & Zitting 1785: Geometrisk Charta öfver Ärkylä Byss Ägor uti Tavastehus Län, Nedre Hol-lola Härad, Janackala Socken och Hausjärvi Capell.

Forsell 1692: Geometrisk Afritning öfwer Erskylä i Nedre Hollola Härad, Janackala Sochn.

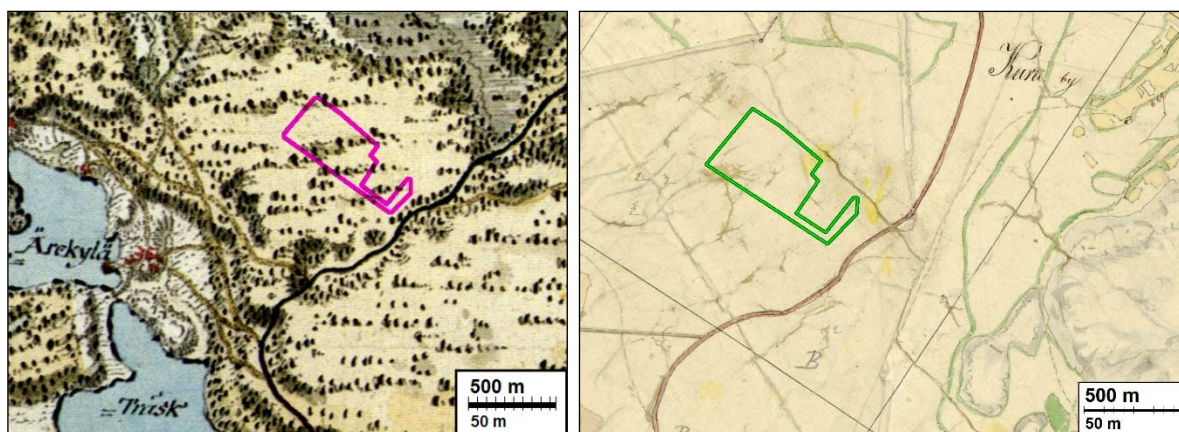
Janakkala Pitäjänkartta 1840-luku, 2044 06. Maanmittauslaitos.

Peruskartta 2044 06, 1960, 1974, 1983, Maanmittauslaitos

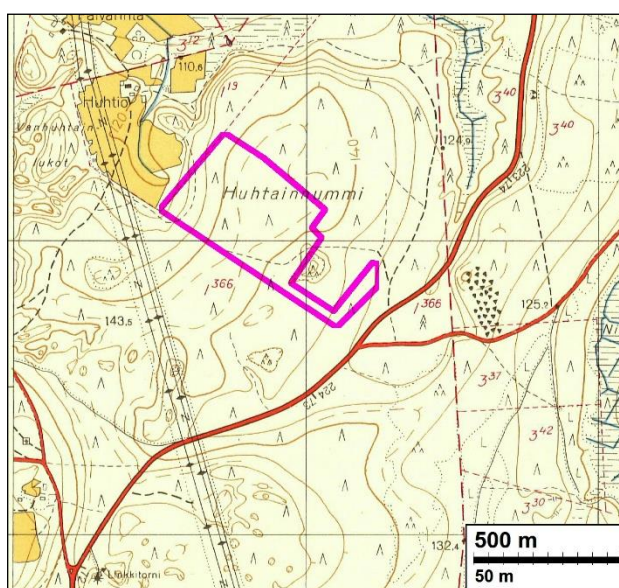
Vanhat kartat

Vasemmalla: Tutkimusalueen sijainti vuoden 1692 maakirjakartalla. Oikealla: Tutkimusalue aseoituna vuoden 1785 isojakokartalle.

Vasemmalla: Tutkimusalue aseoituna vuoden 1796-1805 ns. kuninkaan kartastolle. Oikealla: Tutkimusalue aseoituna vuoden 1840 pitäjänkartalle.

Tutkimusalue aseoituna vuoden 1960 maastokartalle.

Kuvia

Vasemmalla: Alueen kaakkoisosaa, taustalla aluetta rajaava maavalli. *Oikealla:* Alueen kaakkoisosan taimikkoa.

Vasemmalla: Luontainen painauma harjun laella. *Oikealla:* Harjun lakea.

Vasemmalla & Oikealla: Harjun rinnettä alueen luoteisosassa.